

Politiek akkoord 2022 - 2026

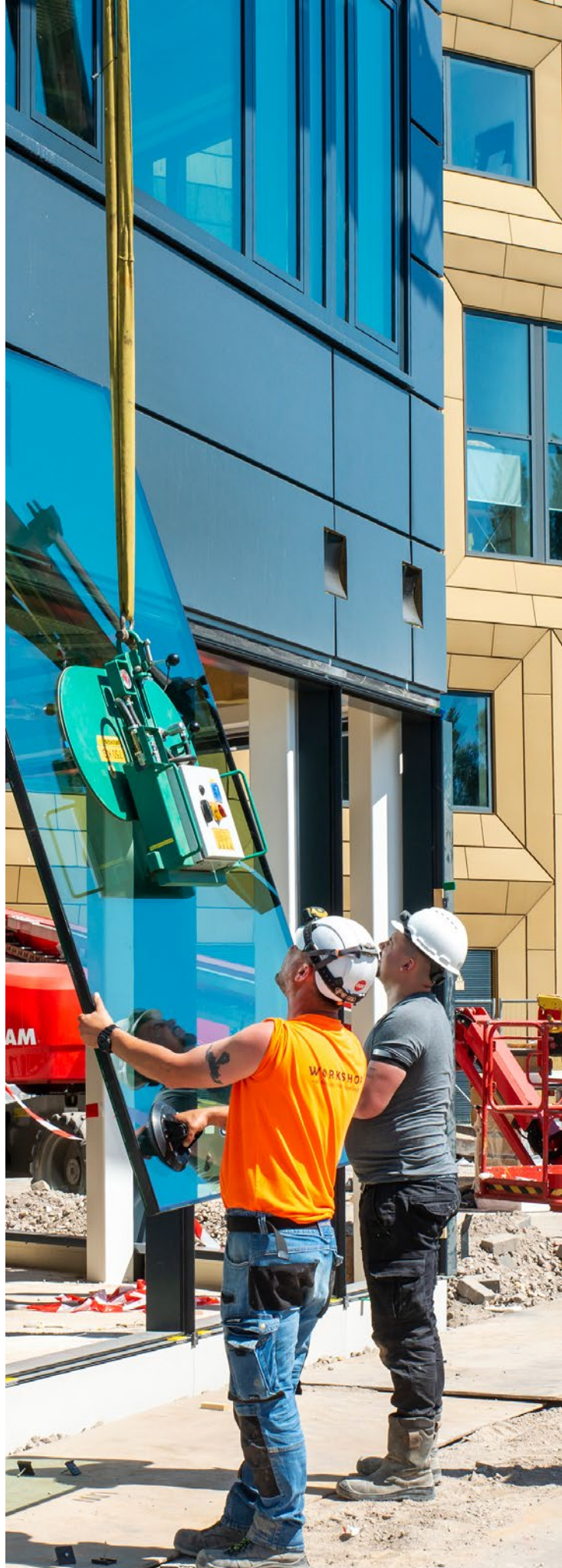

**Samen bouwen
aan een sterk en
groen Dordrecht**

Inhoud

Samen bouwen aan een sterk en groen Dordrecht	3
Focus op meer betaalbare woningen	5
Focus op een duurzame en groene stad	7
Focus op bestaanszekerheid en gelijke kansen	10
Focus op groei van de economie en een gezonde arbeidsmarkt	14
Focus op een veilige, leefbare en levendige stad	17
Betrouwbaar en duidelijk	21
Strategisch samenwerken	22
Onze financiële strategie	23

Samen bouwen aan een sterk en groen Dordrecht

Alstublieft. Wij presenteren u onze ambities voor Dordrecht. We zijn positief gestemd over de kansen voor onze stad. Tegelijkertijd zijn we ons bewust van de omstandigheden waaronder we onze ambities moeten realiseren. Mondiale en nationale ontwikkelingen als de oorlog in Oekraïne, de energie- en klimaatcrisis, de nasleep en nieuwe risico's van corona en steeds grotere groepen die in financiële problemen komen. Ook de vergrijzing en krapte op de woningmarkt en de arbeidsmarkt vragen onze inzet. In dit akkoord delen we waar wij als nieuwe coalitie samen met de raad mee aan de slag willen gaan. Nieuwe ambities die aansluiten op de uitdagingen waar wij in onze stad mee te maken hebben, nu en later. Met plannen die onze stad sterker en groener maken.

Die plannen hebben we op hoofdlijnen geformuleerd en gaan we met de raad en met de stad uitwerken en uitvoeren. De toekomst van Dordrecht is immers een zaak van ons allemaal. Samen bouwen we verder aan de toekomst van onze mooie, oude maar springlevende stad. Een stad met uitdagingen en met kansen.

Onze plannen zijn te vatten in vijf focuspunten:

- Veel inwoners kunnen moeilijk een betaalbaar huis vinden. Onze focus ligt deze periode daarom op het realiseren van **meer betaalbare woningen** in Dordrecht.
- Iedereen wil een gezonde en groene leefomgeving, nu en later. Veel mensen maken zich zorgen over klimaatverandering. Dat vraagt van ons forse ambities voor **een duurzame en groene stad**.
- Wij willen dat iedereen, ook in deze moeilijke tijden, mee kan doen. We gaan ons daarom nog meer inzetten voor **bestaanszekerheid en gelijke kansen**.
- Ondernemingen waar we trots op zijn. Inwoners die naar vermogen hun talenten kunnen inzetten. Dat is ons streven. We zetten daarom ook deze periode in op **groei van de economie en een gezonde arbeidsmarkt**.
- We willen een stad waar iedereen zich op het gemak voelt, waar veel te beleven is en waar inwoners trots op zijn. We zetten ons daarom in voor een **veilige, leefbare en levendige stad**.

Deze vijf focuspunten vormen de basis voor deze bestuursperiode waarbij we werken aan een sterke toekomst voor onze stad. Vanuit die basis geven we concreet en gericht, maar met nieuwe, ambitieuze accenten, invulling aan de Agenda 2030 die de gemeenteraad in 2021 heeft vastgesteld. Bij elk van onze focuspunten lichten we in de tekst toe hoe deze verbonden zijn aan de Agenda 2030 en de programma's daarbinnen.

Wij staan als stadsbestuur voor kwaliteit van dienstverlening en voor een betrouwbare, financieel voorspelbare overheid voor onze partners, regiogemeenten en inwoners. Met een gezonde en ambitieuze ambtelijke organisatie. We maken effectief gebruik van onze incidentele middelen en blijven investeren. Daarmee vergroten we structureel onze inkomsten voor de lange termijn en verlagen we waar mogelijk de kosten.

We hebben bij het opstellen van dit akkoord gebruik gemaakt van input die geleverd is door collega-raadsfracties en instellingen, verenigingen en inwoners. Dat heeft bijgedragen aan onze inhoudelijke gesprekken en onze plannen verrijkt. Wij waarderen hun betrokkenheid bij de toekomst van de stad.

Wij zijn trots op onze stad en gaan vol vertrouwen aan de slag. Samen bouwen we aan een sterk en groen Dordrecht!

VVD
Rolin den Heijer

GroenLinks
Necdet Burakçin

ChristenUnie/SGP
Leen Struijk

CDA
Franciske van Vugt-Roose

**Meer
betaalbare
woningen**

**Duurzame
en groene
stad**

**Samen bouwen
aan een sterk en
groen Dordrecht**

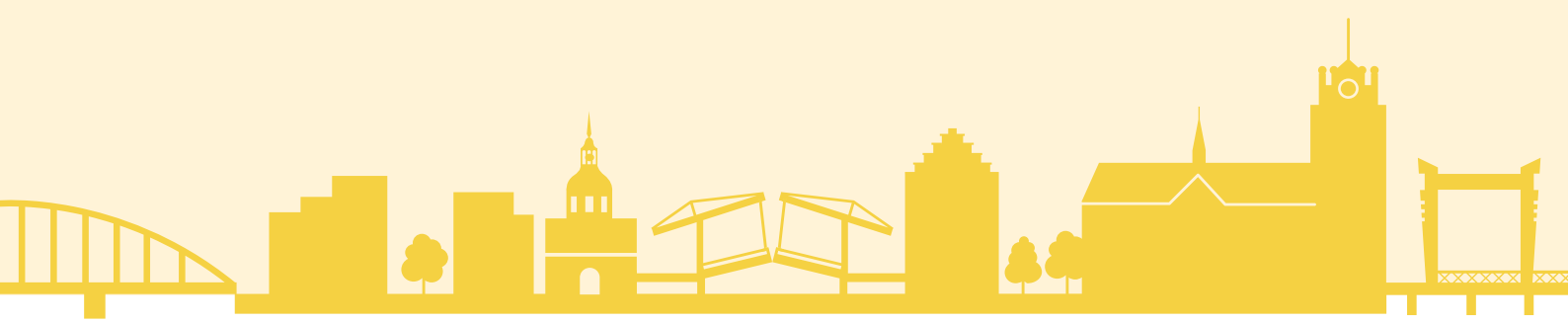

**Veilige,
leefbare
en levendige
stad**

**Economische
groei
en gezonde
arbeidsmarkt**

**Bestaans-
zekerheid
en gelijke
kansen**

Focus op meer betaalbare woningen

Dordrecht is een prachtige stad om te wonen. Met de historische binnenstad, met goede voorzieningen en groen in en rond de wijken. Maar het is ook in Dordrecht moeilijker geworden een nieuwe woning te vinden. Voor starters zijn er nauwelijks betaalbare huizen. Doorstromers kunnen vaak geen volgende stap maken en ook voor ouderen is het lastig een passende woning te vinden.

De bouw van nieuwe woningen is in Dordrecht de afgelopen jaren op gang gekomen en er liggen veel plannen klaar voor realisatie in alle segmenten. Maar de plannen voor betaalbare woningen waaronder sociale woningbouw, lopen niet in de pas met die in de andere prijsklassen zoals vastgelegd in de lokale woonvisie. Ondanks de stijgende bouwkosten, het enorme tekort aan vakmensen en andere negatieve ontwikkelingen, moeten we een flinke inhaalslag maken op de planvorming en bouw van met name betaalbare woningen. We trekken het been bij en komen zo de afspraken na die vastliggen in de Woonvisie. We willen jongeren aan onze stad binden en Dordtse starters een goede kans geven. We willen betaalbare woningen realiseren voor inwoners met een lager tot modaal salaris zoals de (beginnende) politieagenten, verplegers, schilders en onderwijzers. We willen dat Dordtse gezinnen die toe zijn aan een grotere woning deze droom in Dordrecht kunnen waarmaken. Daarnaast willen we voor onze ouderen betaalbare woningen realiseren. We denken hierbij aan levensloopbestendige huisvesting en passende woonvormen zoals knarrenhofjes.

Praktisch betekent dit dat we willen dat 30% van onze nieuwe woningen worden gerealiseerd in het sociale huursegment. Daarvoor moet dus de schop in de grond. En dat kan, want op verschillende plekken in de stad ligt beschikbare grond klaar voor het bouwen van deze woningen. Ook zullen we het gesprek voeren met de omliggende gemeenten over een evenwichtige balans in

de regio. Als Dordrecht nemen we verantwoordelijkheid voor inwoners van de Drechtsteden en verwachten daarbij een zelfde verantwoordelijkheid van buurgemeenten.

Voor het bouwen van betaalbare (koop)woningen moeten we nog intensiever samenwerken met ontwikkelaars, woningcorporaties en particuliere bouwers. De Spoorzone biedt iets verder in de toekomst daarvoor ook mogelijkheden. De gemeente zorgt voor de randvoorwaarden zoals bestemmingsplannen en een adequate vergunningverlening. Zodat de andere partijen in volle vaart aan de slag kunnen. Waar nodig en mogelijk passen we de gemeentelijke procedures en processen aan, zodat het sneller kan.

Verbinding met Agenda Dordrecht 2030

Om Dordrecht tot bloei te brengen is het belangrijk dat we groeien. Met de bouw van duizenden extra woningen willen we in 2030 ruimte bieden aan 140.000 inwoners. Die zijn nodig om de mooie voorzieningen die we hebben te behouden. Meer inwoners betekent méér draagkracht. We willen het woningaanbod beter afstemmen op de vraag. Er is behoefte aan duurzame huizen, sociale woningbouw, starterswoningen, tiny houses. We denken dat we in het programma Spoorzone richting 2030 zo'n 4600 woningen kunnen realiseren, gecombineerd met andere functies als werken en een groen stadspark. En ook in het programma *Binnenstad* zetten we in op toevoeging van wonen, waar het kan in combinatie met werken en winkels.

Uiteraard zonder de zorgvuldigheid en omgeving uit het oog te verliezen. Voor een belangrijk deel ligt bij de woningbouwcorporaties de verantwoordelijkheid om de bouw van huurwoningen (en eventueel sociale koopwoningen) voor de Dordtenaren met een modaal inkomen te versnellen. Veel van deze woningen zijn gesaneerd, zonder dat in hetzelfde tempo is teruggebouwd. Hier ligt een grote opgave. We realiseren dit samen met de corporaties door hen aan de voorkant te betrekken bij nieuwe ontwikkelingen. We zijn zeer terughoudend met sloopvergunningen als daar niet direct nieuwbouw tegenover staat.

Naast deze focus op betaalbare woningen, verliezen we de ambities op andere woonsegmenten niet uit het oog. Dat is belangrijk voor een goede balans in onze stad. Zo blijven we op de goede weg om de ambities van Dordrecht in de Agenda 2030 waar te maken: een vitale stad en een versterking van de sociaaleconomische positie van onze inwoners en de stad als geheel. De woningbouwopgave is een belangrijke pijler waar deze ambitie op steunt.

En natuurlijk stellen we eisen aan de kwaliteit van de woningen. In Dordrecht bouwen we duurzaam, natuurinclusief en zo veel als mogelijk energieneutraal. Wij besteden veel aandacht aan een veilige omgeving, prettige openbare ruimte en goede voorzieningen in de buurt. De woningen moeten een kwalitatieve impuls geven aan de wijk en voorzien in de behoeften van toekomstige bewoners. Hoe meer we bouwen, hoe belangrijker het is

om zuiniger en slimmer met onze ruimte om te gaan. Daarom gaan we ook op zoek naar nieuwe manieren om alle functies in onze stad een goede plek te geven. Door een creatievere manier van ruimtegebruik. Door op plekken waar dat past hoger te bouwen en wonen en werken te combineren, maar wél binnen de bebouwde kom. We behouden het open polderlandschap.

Onze actiepunten:

- We hebben de ambitie 4.000 woningen te bouwen, verdeeld over alle segmenten.
- We maken een forse inhaalslag door van de 4.000 woningen 30% te realiseren in het sociale huursegment.
- We streven naar toevoeging van minimaal 1.500 betaalbare koopwoningen in de harde planvoorraad.
- We zorgen voor meer bouwplannen voor de toekomst in lijn met de huidige woonvisie.
- We investeren in de samenwerking met onze bouwpartners, zoals woningcorporaties, zodat deze snel aan de slag kunnen gaan.
- We borgen de kwaliteit van de woningen én van de woonomgeving.

Focus op een duurzame en groene stad

We worden steeds directer geconfronteerd met de gevolgen van klimaatverandering. De opwarming en uitputting van de aarde worden ook in Nederland tastbaarder. Zo hebben we te maken met extreme droogte die de landbouw bedreigt en hebben we, ook in Dordt, met regelmaat wateroverlast. De oorlog in Oekraïne maakt eens te meer duidelijk dat we te afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen. Dat heeft niet alleen gevolgen voor het milieu en de biodiversiteit, maar ook voor de portemonnee. Vele Dordtenaren, ook die met een middeninkomen, kunnen nauwelijks nog rondkomen door de gestegen energielasten. Dat alles stelt ons voor de opdracht met plannen te komen.

We pakken in Dordrecht de uitdagingen die er liggen daadkrachtig op. We hebben de ambitie om in 2040 klimaatneutraal te zijn als stad. Dordt Duurzaam 2040! Daarmee leggen we de lat hoog. We versnellen de overgang op duurzame energie en gaan door met het 'groenblauwe' programma. Zo geven we het goede voorbeeld: door anders te gaan leven, wonen en werken én door andere vormen van energiegebruik. We werken toe naar een klimaatneutrale stad, groener en gezonder om in te leven. Dat zijn we aan onszelf en de generaties die na ons komen verplicht.

Energietransitie en verduurzaming

In Dordrecht zijn 16.000 woningen met een slecht energielabel. Met de woningcorporaties en particuliere huiseigenaren gaan we vaart maken om dit aan te pakken. Dat willen en moeten we samen doen. De investeringen zijn hoog, de materialen zijn schaars en er is een tekort aan goed gekwalificeerde werknemers.

De energietransitie is nog voor veel mensen een vaag begrip. Bewoners en ondernemers weten soms niet goed wat zij

kunnen bijdragen. We besteden daarom veel aandacht aan uitleg, hulp bij energiebesparende maatregelen en het wegnemen van drempels om meer energiebewust te leven en te werken. Daarvoor zetten we bijvoorbeeld de energieconciërges in en maken we graag gebruik van energiecoaches.

De energietransitie zien we ook als een sociale uitdaging. De urgentie is het grootst in wijken waar verouderde woningen zijn met een slecht energielabel. De bewoners van die wijken hebben vaak weinig geld om maatregelen te nemen en worden geconfronteerd met hoge energierekeningen. Daarom willen we energiearmoede vroegtijdig signaleren. Via de Sociale Dienst en de sociale wijkteams kunnen we mensen ondersteunen. Niet alleen met maatregelen aan de woning, maar ook met informatie over hoe ander (stook)gedrag kan helpen de kosten naar beneden te krijgen.

Windmolens en zonnepanelen zien we overal, dus ook in Dordrecht. We geven uitvoering aan zonneprojecten via ons Zonoffensief. Maar hier hebben we nóg een troef: het warmtenet als duurzamere energiebron. Vanuit een centrale plek wordt het warme water vervoerd naar wijken en woningen. HVC beheert de warmtebron en het warmtenet in Dordrecht. We onderzoeken samen de mogelijkheden om het afval slimmer te benutten en het gebruik van het warmtenet verder te vergroten. Daarnaast voeren we het gesprek over het verder verduurzamen van het warmtenet door geothermie. We gaan in gesprek om kosten voor (nieuwe) gebruikers voor aansluiting op het warmtenet zo laag mogelijk te houden, zodat dit een aantrekkelijk alternatief is.

Bedrijven zijn wettelijk verplicht om energiebesparende maatregelen te nemen. We hebben ook aandacht voor verenigingen, maatschappelijke organisaties en verenigingen van eigenaren die willen verduurzamen. We gaan hierbij helpen met goede voorlichting en hulp bij de uitvoering. Voorlichting is ook heel belangrijk bij het voor elkaar krijgen van de zogenoemde zero-emissiezone in het centrum van de stad. Dat willen we in 2026 realiseren. Hiermee dragen we bij aan verduurzaming van de mobiliteit, een betere logistiek en vermindering van het autoverkeer in de stad. De besluitvorming wordt voorbereid op basis van de door de raad vastgestelde routekaart, in nauwe afstemming met onder andere de ondernemers in de binnenstad. We besteden speciale aandacht aan de zelfstandige ondernemer om te voorkomen dat invoering van de zero-emissiezone hen voor onoverkomelijke problemen stelt. Als gemeente geven we hier ook het goede voorbeeld. Door verduurzaming van gemeentelijke gebouwen, het stimuleren van het gebruik van fiets en openbaar vervoer bij onze medewerkers en door bij inkoop van producten en diensten te toetsen op duurzaamheidsaspecten. Als de kosten in dat geval hoger zijn, maken wij dat transparant. We stellen een voedselvisie op, waarin in ieder geval duurzaamheid, lokale en regionale productie en distributie, ondernemerschap, gezondheid en het tegengaan van verspilling een plaats krijgen.

De groene waterrijke stad

Groen en water zijn belangrijk voor de stad. Een groene gezonde omgeving draagt bij aan een fijn woon- en leefklimaat. Groen zorgt er ook voor dat verschillende dieren en planten hier kunnen leven. Het stimuleert biodiversiteit. Schone lucht, fris water en een goede bodemkwaliteit zijn stuk voor stuk van levensbelang.

Water is voor Dordrecht een bijzondere uitdaging.

Dordrecht kan met hoogwater te maken krijgen.

Bij extreem hoogwater moeten 120.000 mensen snel van het eiland af kunnen. Door deze uitdagingen wordt landelijk en zelfs Europees vaak gekeken hoe Dordrecht zaken oplost. De aanpak is vastgelegd in het Groen Blauw Programma Dordrecht 2021.

We investeren extra op het inrichten van groene verbindingroutes. Dat zijn natuur-, wandel-, fiets- en waterverbindingen tussen de stad en de Biesbosch, de Dordwijkzone en onze grote parken. Door ze aaneen te rijgen, maken we het groen (natuur) en blauw (water) in onze stad meer zichtbaar. De verbindingen maken het aantrek-

kelijker en makkelijker om deze gebieden te bezoeken en ervan te kunnen genieten.

We gebruiken het Biesboschcentrum en het Duurzaamheidscentrum Weizigt als plekken voor recreatie en educatie over groen, water en duurzaamheid.

We versterken de ontsluiting van de Biesbosch, rekening houdend met de natuurwaarde. Ook zorgen we voor meer en gevarieerder groen in de wijken zelf. Daarmee brengen we de groene verbindingen tot aan de voordeur. De verbindingen hebben ook als doel de biodiversiteit te bevorderen. Daarnaast investeren we extra in groene schoolpleinen.

Verbinding met Agenda Dordrecht 2030

Dit focuspunt betekent een verhoging van de ambities van de Programmalijn Duurzame stad. We zetten in op meer zonnepanelen op bedrijfsdaken, particuliere daken en –waar binnen de stad mogelijk– ook op de grond. Voor de eigen gebouwen wil de gemeente energiebesparende maatregelen nemen en de CO₂-uitstoot terugdringen. De binnen deze lijn gereserveerde middelen gaan we versneld inzetten om onze hoge ambities dichterbij te brengen. Onze ambities op het gebied van groen en vergroening realiseren we onder meer door de inzet op de Programmalijn *Dordwijkzone*. Daarin realiseren we een toegankelijk centraal gelegen stadspark met ruimte voor sport en recreatie. Met die groenvoorzieningen en ecologische verbindingen zorgen we voor een gezonde, groene en leefbare stad.

De Dordwijkzone ligt midden in Dordrecht en wordt het grootste stadspark voor alle inwoners. Hier combineren we natuur, biodiversiteit, recreatie, sport en wateropvang. Het stadspark maakt dat een deel van de stad beter bestand is tegen hitte. Het zorgt voor afkoeling op dagen dat het erg warm is. Aan de randen van de Dordwijkzone zoeken we ruimte voor wonen en bedrijvigheid die passen bij het gebied. We willen dit toekomstige stadspark straks goed verbinden met de Dordtse Biesbosch. Om nog meer te kunnen genieten van onze stad aan het water, realiseren we een aantrekkelijk en veilig stadsstrand in het water van het Wantij.

We stellen een visie op ons buitengebied op. Daarin verkennen we hoe we hier meer waarde aan kunnen geven. Bijvoorbeeld door meer groene verbindingen te realiseren, de verblijfswaarde en de beeldkwaliteit te verhogen en verrommeling tegen te gaan.

We willen gebruik maken van data om onze leefomgeving goed te kunnen monitoren en vervolgens te verbeteren. We bundelen data over bijvoorbeeld luchtkwaliteit, de afvoer van regenwater of de mate van hittestress in de stad. Dit helpt ons om goede klimaatadaptieve maatregelen te nemen.

Wij zijn trots op onze stad vol groen en water! En die trots willen we overbrengen op meer inwoners. Zodat zij bewust worden van het belang van groen in de stad voor onze gezondheid en ons leefplezier. En vooral dat zij er meer van kunnen gaan genieten.

Onze actiepunten:

- We versnellen de overgang op duurzame energie en hebben de ambitie om in 2040 klimaatneutraal te zijn.
- We maken nog in 2022 een plan om woningen met energielabel E, F en G aan te pakken. Hierbij kiezen we een wijkgerichte aanpak met oog voor onderscheid tussen corporatiebezit en particulier woningbezit en met inzet van energiecoaches.
- We geven als gemeente het goede voorbeeld op het gebied van duurzaamheid door gebouwen te verduurzamen en hier bij mobiliteit en inkoop rekening mee te houden.
- We stellen een voedselvisie op.
- We verbeteren de groene verbindingzones tussen de wijken en het groen ter versterking van de biodiversiteit en recreatieve routes.
- We investeren in groene schoolpleinen.
- We stellen een visie op ons buitengebied op.
- We realiseren een aantrekkelijk en veilig stadsstrand in het water van het Wantij.

Focus op bestaanszekerheid en gelijke kansen

Iedereen in onze stad moet naar vermogen mee kunnen doen. Het liefst op eigen kracht. Met voor iedereen een gelijke startpositie en gelijke kansen op een goed bestaan en goed onderwijs. Meedoen betekent ook: in verbinding staan met de wereld om je heen, eigen verantwoordelijkheid nemen waar je kunt en klaar staan voor de ander. Voor veel Dordtenaren is dit gelukkig het geval. En als je het nodig hebt, is er een vangnet dichtbij. In je eigen familie, op je werk, door contact met de bureaus. Ook op de sportclub, in de kerk of de moskee zijn mensen die je kunnen steunen als dat nodig is. Dat is de kracht van de stad.

Maar niet iedereen kan daar (altijd) op rekenen. En dat terwijl zo'n vangnet heel belangrijk is. We willen gelijke kansen en een sterk vangnet voor wie dat nodig heeft. Daarvoor zijn goed onderwijs, een rijk verenigingsleven en prettige plekken om elkaar te ontmoeten belangrijk. Maar ook professionele hulp dichtbij waar dat nodig is. Denk aan buurtwerk, jeugd- en jongerenwerk en het sociaal wijkteam. Professionals die snel kunnen zorgen voor intensievere hulp en je helpen om meer op eigen benen te staan, zelfstandig of met hulp van anderen.

Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid betekent een inkomen hebben en een dak boven je hoofd. Het betekent ook geen problemen hebben door schulden. Het betekent mee kunnen doen in de maatschappij. We gunnen iedereen werk naar vermogen. Bij werk draait het niet alleen om geld. Werk, betaald of vrijwillig, zorgt voor ook sociale contacten. Je wordt gezien, je doet ertoe. Ook dat draagt bij aan bestaanszekerheid, aan je gezondheid en je goed voelen. Wie geen werk heeft, stimuleren we om als vrijwilliger een positieve bijdrage te leveren aan de stad.

De energiekosten stijgen en de boodschappen worden duurder. Het inkomen is voor veel mensen niet meer toereikend om de nodige uitgaven te kunnen doen. De hoogte van het minimumloon of de uitkering schiet tekort. De crisis raakt nu ook mensen die een redelijk inkomen hebben of hadden. Op de hoogte van inkomens hebben we als gemeente geen invloed. Die maatregelen moeten van het Rijk komen. We verwachten dat het kabinet verantwoordelijkheid neemt om de koopkracht te repareren. Wel gaan we kijken hoe we onze minimaregeling kunnen intensiveren. Daarvoor zijn verschillende opties te bespreken. We moedigen onze ambtelijke organisatie aan om de randen van de wet op te zoeken om onze kwetsbare inwoners zo goed mogelijk met maatwerk te ondersteunen. We hebben oog voor het risico op de armoedeval. En als het gaat om de energielasten zetten we met de corporaties in op energiebesparende maatregelen. We doen ook een voorstel hoe we de Dordtpas breder kunnen inzetten om meer mensen mee te laten doen.

Het mee kunnen doen in de maatschappij heeft ook te maken met de mogelijkheden om ergens naar toe te kunnen reizen. Dat is voor veel mensen lastig, jong en ouder. De huidige regeling gratis vervoer voor 65-plussers loopt dit jaar af. We komen met een alternatief voorstel dat recht doet aan het behoud van zelfredzaamheid en het belang van kunnen meedoen in de maatschappij.

In de coronatijd hebben de initiatieven uit de Dordtse samenleving, Samen Dordt en Licht voor Dordt, een grote betekenis gehad. Dat laat zien dat ondersteuning niet alleen vanuit de overheid hoeft te komen, maar ook vanuit de kracht van onze betrokken inwoners en instanties.

En ook vanuit het bedrijfsleven kan kracht worden benut om werknemers te ondersteunen door studie of hulp bij schulden. We willen doorgaan met de samenwerkingsconvenanten die wij met de Sociale Dienst en Dordtse ondernemers hebben afgesloten.

Jeugd en onderwijs

Elk kind moet veilig, gezond en met plezier kunnen opgroeien in Dordrecht. We willen kinderen zo veel mogelijk kansen bieden. Kansen om zichzelf, hun talenten en de wereld om hen heen te ontdekken. Zo kunnen ze zich ontwikkelen tot volwassenen die zichzelf kunnen redden. Wij hebben de afgelopen jaren belangrijke wijzigingen doorgevoerd in hoe we de Jeugdwet uitvoeren. Meer dan eerder kunnen wij nu de ondersteuning van jeugd lokaal, dichtbij en in samenwerking met partijen in het onderwijs, sport en cultuur gaan organiseren.

Met de Dordtse onderwijsvisie en het Dordtse leerprogramma werken we aan gelijke kansen op goed onderwijs voor onze jeugd. We zetten deze programma's door. Ook stellen we een visie op met het voortgezet onderwijs. Het is het logische vervolg op de onderwijsvisie voor het basisonderwijs. Tegelijk voeren we het gesprek over de huisvesting

Verbinding met Agenda Dordrecht 2030

Met de programma's van onze agenda investeren we in stenen, in groen én in onze inwoners. Met het *Dordtse Leerprogramma* zetten we een stevige aanpak neer voor het verminderen van achterstanden in het primair onderwijs, zodat elk kind de kans krijgt om eruit te halen wat erin zit. Voor scholen met de grootste achterstanden komt er extra geld. Scholen gaan dat inzetten op betere beheersing van de Nederlandse taal. En met ons programma *Glansrijke toekomst voor Dordtse jongeren* helpen we jongeren hun veerkracht te vergroten. Jongeren kunnen we beter voorbereiden op een maatschappij en arbeidsmarkt die blijven veranderen. Met goede begeleiding kunnen jongvolwassenen zelf de weg naar een baan en een goede toekomst vinden.

van het voortgezet onderwijs en maken we daar samen een programma voor. Het programma 'Glansrijke toekomst voor de Dordtse jeugd' uit de Agenda 2030 werken we verder uit.

Kinderen moeten zoveel mogelijk met elkaar opgroeien en elkaar leren kennen en waarderen. Kansen moeten voor ieder kind gelijk zijn. Niet voor iedereen is de aansluiting tussen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs gemakkelijk en is er verschil in schooladviezen tussen wijken. We kijken naar mogelijkheden om dit tegen te gaan. Natuurlijk blijft daarbij de vrijheid van onderwijs voorop staan. We breiden de pilot voor gratis schoolzwemmen uit. Het is belangrijk dat jongeren in het middelbaar en hoger onderwijs trots zijn op hun opleiding en hun ontwikkeling om een droombaan te vinden. Er mogen geen drempels zijn die het doorleren belemmeren. We willen dat jongeren dichtbij huis kunnen kiezen uit een ruim aanbod aan kansrijke opleidingen die afgesloten worden met een diploma. (Door)leren hoort bij Dordrecht, op MBO, HBO en wetenschappelijk niveau. Het maakt dat jongeren in onze stad blijven: eerst om er te leren, later om er te wonen en te werken. En het helpt bij het doorbreken van generatie-armoede, wanneer een familie van generatie op generatie in armoede leeft.

Samen leven

Onze inwoners zijn divers, met verschillende sociale en culturele achtergronden, genders en (geloofs)overtuigingen. Wij omarmen dat. We willen een stad zijn waar iedereen zich thuis kan voelen en kan meedoen. Een stad waar je elkaar begroet op straat. We accepteren geen uitsluiting en discriminatie. Wat je achtergrond ook is en met welke mensen je je ook verbonden voelt: er is plek voor jou in Dordrecht. Om de verbinding tussen mensen te bevorderen stellen we diversiteitsbeleid op.

Onze samenleving wordt steeds individualistischer. En dat kan ten koste gaan van het samenleven. Een maatschappelijke trend kunnen wij als gemeente niet zomaar ombuigen. Maar we voelen ons wel verantwoordelijk om binnen onze mogelijkheden verbinding en ontmoeting te stimuleren. Door mensen de kans te geven aan sport te doen of lid te worden van een vereniging. Door culturele activiteiten aan te bieden en ontmoetingsplekken in de hele stad te maken. Soms hoeven we als gemeente niet veel extra's te doen om de betrokkenheid van inwoners groter te maken. Het kan al door goed aan te sluiten bij wat er al leeft aan initiatieven. Dordrecht is rijk aan vrijwilligersorganisaties en maatschappelijk betrokken ondernemers. Zij leveren een onmisbare bijdrage aan de stad. Ze zorgen dat mensen elkaar ontmoeten en elkaar leren kennen. Ze dragen bij aan begrip en respect voor elkaar. Veel organisaties zijn ontstaan in de wijk en sluiten aan bij wat er in die wijk leeft.

We steunen deze initiatieven van harte. De uitdaging is de organisaties (beter) uit te rusten om problemen te signaleren en hen te helpen daar de juiste dingen mee te doen. Uiteindelijk gaat het erom dat we mensen die hulp en ondersteuning nodig hebben (weer) op weg helpen.

Ouderen

Onze stad vergrijsst. De groep ouderen wordt in Dordrecht steeds groter. Dat is een landelijke trend. Veel van deze ouderen zijn gelukkig, vitaal en zelfstandig en vervullen vaak een waardevolle functie als vrijwilliger of mantelzorger. En die vitaliteit en zelfstandigheid willen we graag zo houden. Ons doel is dat mensen in hun eigen omgeving zelfstandig ouder kunnen worden, met een goede kwaliteit van leven. Daarom kiezen we voor een samenhangende aanpak voor wonen, woonomgeving, zorg, welzijn en arbeidsmarkt. We gaan daar beleid voor ontwikkelen en dit bestuurlijk en ambtelijk beleggen.

Mensen kunnen langer zelfstandig blijven wonen als de woning en woonomgeving aansluiten bij hun wensen en behoeften. En die wensen en behoeften verschillen voor iedereen. In het woningbouwprogramma hebben we hiervoor aandacht en bieden we ook ruimte voor nieuwe woonvormen, zoals knarrenhofjes. We werken aan een seniorvriendelijke leefomgeving, waarbij zaken als de kwaliteit van de bestrating, toegankelijke routes, verblijfsmogelijkheden en ontmoetingsmogelijkheden een rol spelen. We zorgen dat ouderen die dat nodig hebben dicht bij huis goed ondersteund worden. Dit doen we samen in formele en informele netwerken. Met mantelzorgers, corporaties, vrijwilligers, huisartsen, praktijkondersteuners, zorgaanbieders, het sociaal wijkteam en buurtwerk. Eenzaamheid, dementie en vitaliteit zijn daarin centrale thema's. Hoewel eenzaamheid in alle leeftijdsgroepen voorkomt, is de kans

daarop voor ouderen groter. We gaan eenzaamheid tegen door het signaleren en het toeleiden naar sociale projecten in wijken. Ook voor inwoners met (beginnende) geheugenproblemen en hun mantelzorgers willen we de juiste steun bieden. Daarbij hebben we met cultuursensitieve zorg ook oog voor inwoners met een migratieachtergrond. Door fit en vitaal te blijven blijft de zelfredzaamheid langer behouden. Bewegen is goed voor het lijf, de mentale gezondheid en draagt bij aan sociale contacten. Daarom stimuleren en ondersteunen we initiatieven voor (laagdrempelig) bewegen en valpreventie.

Met de groei van de groep ouderen die zorg nodig hebben, groeit ook de vraag naar zorgpersoneel en mantelzorgers. Wij hebben hiervoor aandacht in ons arbeidsmarktbeleid, het mantelzorgprogramma en vrijwilligersbeleid.

Sport, bewegen en preventie

Sport en bewegen maakt gezonder en gelukkiger. Het leert je op jonge leeftijd samenwerken, winst samen te vieren en verlies te incasseren. Het geeft sociale contacten en zorgt voor minder aanspraak op zorgvoorzieningen. Daarom vinden we het belangrijk dat onze inwoners meer sporten, jong en oud.

We gaan aan de slag met leuke programma's voor kinderen die uitnodigen tot (buiten)spelen, bewegen en sporten. Daarvoor zetten we sportcoaches in, die in bepaalde wijken ook gericht aan de slag gaan om kinderen en hun ouders enthousiast te maken. We komen met een voorstel om bovenop de doelgroep vanuit het minimabeleid meer Dordtse kinderen te laten sporten. Daarover gaan we in gesprek met het onderwijs en de sportverenigingen. De Dordtpas lijkt daarvoor een geschikt instrument.

We willen ook dat volwassenen de beweegrichtlijn halen en dat ouderen vitaal blijven door naar vermogen in beweging te blijven. Onze sportcoaches richten zich daarom ook op volwassenen en ouderen. Bijvoorbeeld door met bedrijven mee te denken over het aanbieden van sporten op of via het werk. En door met zorginstellingen samen te werken aan laagdrempelig bewegen voor patiënten en ouderen. Met wandelroutes, goede fietspaden, voetbalpleintjes en openbare fitnessstoestellen in het park nodigt onze stad uit tot bewegen. Het stimuleren van buiten bewegen is in onze plannen een belangrijke doelstelling, zoals bijvoorbeeld in de Dordwijkzone.

We gaan voortvarend aan de slag en stellen daarom een nieuw sportbeleid op. Dat bevat ook een integraal afwegingskader voor onze investeringen in vitale sportvoorzieningen waarbij de doelstellingen van ons sportbeleid leidend zijn.

Betrokkenheid en inzet voor maatschappelijke doelstellingen door verenigingen vinden we belangrijk. Bijvoorbeeld door accommodaties ook voor andere maatschappelijke functies beschikbaar te stellen. Deze maatschappelijke betrokkenheid telt ook mee in onze prioritering bij investeringen in de voorzieningen van verenigingen. Een sterke vereniging kan niet zonder een sterk bestuur en kader. Daar willen we over in gesprek met de verenigingen. Want het is steeds moeilijker bestuursleden en vrijwilligers te vinden die deze belangrijke taak op zich willen nemen. Ook de kansen op verduurzaming van de complexen en sportvelden speelt bij onze bijdrage aan investeringsbeslissingen een rol. We geven het goede voorbeeld door bij te dragen in het versneld aanleggen van LED verlichting. Bij al deze uitdagingen willen we niet alleen constructief in gesprek blijven met de verenigingen maar zeker ook met de sportraad.

Cultuureducatie

We vinden cultuureducatie belangrijk. Kinderen worden creatief uitgedaagd en worden gestimuleerd om nieuwsgierig te zijn en vragen te stellen. Het draagt bij aan talentontwikkeling en kennisontwikkeling, over onze geschiedenis, onze maatschappij. En het geeft vooral ook plezier om bezig te zijn met een programma als Meer muziek in de Klas, met je klasgenoten voorstellingen te bezoeken of je te laten verrassen in een museum. We stimuleren dat kinderen op de basisschool, het voortgezet en het middelbaar beroepsonderwijs via school kennis maken met kunst, muziek en dans. We sturen op een aantrekkelijker programmering van onze musea en (muziek)theaters, om kinderen én volwassenen te interesseren in cultuur.

Cultuur(educatie) in de wijken neemt toe. Er zijn veel organisaties die hier initiatief toe nemen. Dat vinden we uiteraard een mooie ontwikkeling. Deze organisaties hebben soms wel ondersteuning nodig. Middelen zijn nodig om inzet te kunnen voortzetten. In ons nieuw cultuurbeleid kijken we naar de mogelijkheden. Daarbij moeten we zeker ook kijken hoe we bestaande potjes en subsidies slim kunnen combineren.

Onze actiepunten:

- We komen met een voorstel voor het vervolg op het programma 'Samen tegen armoede'.
- We stellen een businesscase op om te kijken of we meer mensen naar werk kunnen begeleiden.
- We stellen een integraal beleidsplan sociaal domein op.
- We reserveren geld voor verruiming van de minimaregeling.
- We steunen bestaande en nieuwe initiatieven die de verbinding tussen inwoners in de wijken sterker maken.
- We stellen een diversiteitsbeleid op.
- We stellen nieuw sportbeleid op, met een integraal afwegingskader voor investeringen in vitale sportvoorzieningen. Voor dit doel maken we extra middelen vrij.
- We komen met een voorstel om bovenop de doelgroep vanuit het minimebeleid meer Dordtse kinderen te laten sporten.

Focus op groei van de economie en een gezonde arbeidsmarkt

We willen dat het in Dordrecht goed wonen én werken is. Daarom hebben we oog voor wat onze inwoners en bedrijven nodig hebben. Onze stad wordt sterker als het goed gaat met beide. Een sterke economie trekt nieuwe inwoners. Belangrijk is dan ook dat er genoeg passende banen zijn. Bedrijven zullen zich hier graag vestigen wanneer er voldoende goed opgeleid personeel voorhanden is, naast geschikte bedrijfslocaties.

Het begint bij goed opgeleide inwoners, van vakmensen tot kenniswerkers. We hebben een goede beweging ingezet met het middelbaar en hoger beroepsonderwijs. We hebben de ambitie om dit te verbreden met wetenschappelijke opleidingen. We zijn trots op de Smart Campus Leerpark met een vernieuwende leer-werk-omgeving in de Duurzaamheidsfabriek. Met het traject Glansrijke toekomst helpen we jongeren zich voor te bereiden op de maatschappij en de arbeidsmarkt. Het zijn mooie voorbeelden van slimme verbindingen tussen werkgevers, onderwijs en overheid. Daarmee behouden we Dordtse jongeren en binden we nieuwe talenten aan Dordrecht en de regio.

Het aantal vacatures is op dit moment groter dan het aantal werkzoekenden. Daarom willen we nog meer mensen begeleiden van opleiding naar baan en van uitkering via opleiding naar baan. We verdiepen de samenwerking met werkgevers en onderwijs en leggen ieders rol scherper vast. Zo bouwen we onze samenwerking in de regionale Smart Delta Drechtsteden verder uit.

Dordrecht en de Drechtsteden hebben een sterk profiel. Er zijn hier mooie maritieme maakbedrijven. Er is een logistieke sector. En er zijn veel banen in zorg en welzijn. We hebben familiebedrijven die al lang bestaan. Maar ook veel opkomende zakelijke en kennisdienstverlening en nieuwe startups. We bouwen in stad en regio aan slimme technologieën en toegepaste innovaties. De vernieuwing is

nodig voor een toekomstbestendig economisch profiel van Dordrecht en de regio.

We gaan van 'staal naar digitaal'. We verduurzamen onze bedrijven en gaan voor schone bedrijvigheid en 'smart tech'. We stimuleren circulariteit: duurzame bedrijvigheid waarbij grondstoffen en onderdelen steeds opnieuw kunnen worden gebruikt. We zorgen dat maritieme bedrijven optimaal gebruik kunnen maken van de bedrijfsterreinen aan het water. We bieden meer ruimte aan maatschappelijk betrokken bedrijven met goed werkgeverschap en startups met veelbelovende ideeën. We stimuleren bedrijven zich te richten op de banen van de toekomst en kijken naar een gezonde balans tussen de sectoren.

Het bedrijfsleven staat vooral zelf aan het roer. Wij ondersteunen als gemeente waar nodig en stimuleren toekomstbestendige ontwikkelingen die meerwaarde leveren voor onze stad. Dordrecht wil in de top 5 komen van MKB-vriendelijkste grote gemeenten in Nederland. We zetten onze aanpak voor het midden- en kleinbedrijf voort, met en voor ondernemers. We beseffen dat corona voor een deel van hen een grote impact heeft gehad en hebben daar in onze aanpak extra aandacht voor. We versterken ons strategisch accountmanagement. Daarbij richten we ons meer op dienstverlening en relatiemanagement.

We maken ontmoeting en samenwerken makkelijker, bijvoorbeeld door ontmoetingsplekken in de binnenstad en wijken te maken voor mensen die een flexibele werkplek zoeken. Dat past bij de trend om meer tijd- en plaatsonafhankelijk te werken. We willen dit oppakken samen met bewoners, wooncorporaties en vastgoedeigenaren.

Onze regelgeving mag het MKB niet onnodig in de weg zitten. Als er ontwikkelingen zijn, gaan we met ondernemers in gesprek om de impact te toetsen. Die impact wegen we mee in besluitvorming.

Verbinding met Agenda Dordrecht 2030

Met de Agenda 2030 werken we aan meer banen, gezonde bedrijven en een bloeiende binnenstad. Een stad waar inwoners een goede opleiding hebben. Met dit akkoord bekrachtigen we onze inzet op die ambities. Daarmee leggen we ook de verbinding met de *Programmalijn Ruimte voor banen*. Een welvarende stad vraagt om een goed draaiende economie, met voldoende werk en verschillende typen banen. Banen die ook in de toekomst nuttig zijn en een positieve bijdrage leveren. Daarvoor is ruimte nodig op nieuwe en bestaande bedrijventerreinen. En in de Spoorzone komt ruimte voor moderne werkplekken. De *Programmalijn Spoorzone* is daarbij een belangrijk vliegwiel voor onze ambities. Daar zetten we in op nieuwe (zakelijke) bedrijven in een gemengde werk- en woonomgeving. Met een goede aansluiting op de binnenstad. En vanuit de *Programmalijn Glansrijke Toekomst voor Dordtse jongeren* werken er aan om ieders talent te benutten en te matchen met wat onze bedrijven nodig hebben. En met de *Programmalijn Binnenstad*, werken we aan het visitekaartje voor Dordrecht: een levendige binnenstad met ruimte voor winkelen, werken, wonen én recreëren.

We vinden het belangrijk dat ons bedrijfsleven zich ook betrokken voelt bij onze stad en maatschappelijke betrokkenheid toont. We ondersteunen daarom het Programma Ondernemen met impact, met als doel dat steeds meer bedrijven, instellingen en onderwijs hun bijdrage kunnen leveren aan onze stad. Daarbij richten we ons met elkaar op het versterken van bestaanszekerheid, inclusiviteit en duurzaamheid.

We ondersteunen ondernemers bij het oprichten van een ondernemersfonds. Een fonds van, voor en door ondernemers die onder andere de huidige aflopende bedrijfsinvesteringszones kan opvolgen en kansen biedt om ook een bredere inzet op maatschappelijke thema's die raakvlak hebben met de bedrijven te ondersteunen.

Een goede bereikbaarheid van Dordrecht als stad is noodzakelijk voor onze bedrijven. Het maakt het aantrekkelijk hier te blijven of je hier als bedrijf te vestigen. Dordrecht is goed bereikbaar over weg, water en spoor. We zorgen ook voor goede verbindingen binnen de stad. Met onze aanpak willen we banen creëren in de hele stad en niet alleen op de grote bedrijfterreinen aan de rand van Dordrecht. We zoeken binnen de stad naar slimme combinaties van wonen en werken, zeker in de buurt van ov-knooppunten, zoals in de Spoorzone en de binnenstad. Bij de keuze van bedrijven zich hier te vestigen, spelen ook zaken als goed wonen en beleven voor werknemers een rol. Daar hebben wij oog voor.

Samen met onze inwoners, ondernemers en ontwikkelaars werken we aan een levendige en leefbare binnenstad. Een centrum waar we de functies wonen, leven en bedrijvigheid mengen. We stimuleren nieuwe hotelontwikkeling en een aantrekkelijk aanbod van horeca en retail. De aanpak van de Grote Markt, een visie op optimaal gebruik van het Statenplein en aantrekkelijker maken van het Otto Dickeplein en de Merwekade in verbinding met de Waterbushalte heeft onze prioriteit. We verbinden onze binnenstad via de waterverbindingen met de Biesbosch en de molens van Kinderdijk.

We willen het historisch havengebied verbinden met een geconcentreerder kernwinkelgebied. We vergroenen de openbare ruimte en zorgen voor parkeervoorzieningen aan de rand van het centrum voor minder parkeerdruk in de binnenstad. We maken een plan om de bevoorrading van de binnenstad zo snel mogelijk emissieloos en efficiënter te maken. We komen met een voorstel aan de raad voor de oprichting van een Binnenstadbedrijf naar coöperatief model, om de plannen voor de binnenstad mét de verenigde vastgoedeigenaren en binnenstadondernemers uit te werken en uit te voeren. Daarbij houden we oog voor de belangen van de bewoners. Alles met het doel om de winkelleerstand terug te dringen en de kwaliteit en levendigheid van de binnenstad te verhogen.

Onze actiepunten:

- We bouwen aan kwaliteit van onze economie, met meer kwaliteit van banen, die passen bij onze beroepsbevolking, met bedrijven die duurzaam werken en goed werkgeverschap tonen, met de juiste bedrijven op de juiste plek in de stad.
- We stimuleren functiemenging van wonen en werken (zakelijke dienstverlening), bijvoorbeeld in de Spoorzone en de binnenstad. Op die plekken gaan een goede leef- en werkomgeving hand in hand.
- We investeren in de samenwerking met onze ondernemers en het onderwijs om een goede match te maken tussen dat wat bedrijven nodig hebben, het opleidingsaanbod en voldoende stageplekken voor scholen.
- We stimuleren innovatie en circulaire, duurzame bedrijvigheid.
- We willen in de top 5 staan van MKB-vriendelijkste grote gemeenten van Nederland.
- We komen met een voorstel aan de raad voor de oprichting van een Binnenstadbedrijf naar coöperatief model.
- We herontwikkelen de Grote Markt om het historische havengebied op een aantrekkelijke manier te verbinden met het kernwinkelgebied en het blik van de straat in garages onder te brengen.

Focus op een veilige, leefbare en levendige stad

Dordrecht is een prachtige stad. We hebben alles in huis om hier goed te leven. Maar hoe onze inwoners de stad beleven is voor iedereen anders. Hoe voelen mensen zich in onze stad? Voel je je er thuis, voel je je altijd veilig? Is er genoeg te doen in de stad, of vind je je het er juist te druk? Ben je tevreden over je wijk of zou je sommige dingen graag anders zien? Ieder heeft zijn eigen wensen en behoeften en die diversiteit maakt ook onze stad. We proberen onze stad voor iedereen in ieder geval veilig, leefbaar en levendig te laten zijn. We investeren in de wijkveiligheid en de leefbaarheid in de directe woon- en leefomgeving.

Veilige stad

Mensen moeten zich veilig en op hun gemak voelen in onze stad. Er zijn veel zaken die aan dat gevoel van veiligheid bijdragen. Voor de een is dat een veilige looproute van huis naar de supermarkt zonder obstakels op de stoep. Voor de ander is dat het 's nachts zonder zorgen over straat kunnen. Samen met onze partners, inwoners en ondernemers werken wij aan een veilige stad. Op plekken waar dat nodig is, zetten we daarin een tandje bij.

We besteden meer aandacht aan wijkveiligheid en de leefbaarheid in de directe woon- en leefomgeving. Een goed onderhouden buitenruimte beïnvloedt het gevoel van veiligheid positief. We zorgen voor goede verlichting op donkere plekken, snoeien openbaar groen dat voor onveilige situaties kan zorgen en doen ons uiterste best om de stad schoon en heel te houden. Mede op basis van de integrale veiligheidsscans kijken we gericht welke prioriteiten er zijn en op welke plekken en wijken de meeste aandacht nodig is. Dat kan ook gaan over het signaleren van problematiek met hangjongeren of het ondersteunen van buurtbemiddelaars bij conflicten tussen burens.

We investeren niet alleen in de leefbaarheid in de wijken, maar ook in de herstructurering en in de veiligheid. We kunnen narigheid in de wijken beter aanpakken door samen te werken met de Sociale Dienst, de politie, betrokken bewoners en andere partijen. Zo kunnen bijvoorbeeld eenzaamheid en armoede eerder worden gesignaleerd en kan er op ingegrepen worden. Deze aanpak zetten we vanwege de eerste goede resultaten verder door. Ten aanzien van mensen met verward gedrag nemen we verantwoordelijkheid. Primair ligt daar een rol voor de GGZ, sociale wijkteams en de politie, maar door samen te werken bereiken we veel meer. Zo zijn de Merwedehuisjes op de Kerkeplaat gerealiseerd; een kleinschalige woonvorm voor langdurig dakloze mensen met complexe psychische problemen. Deze inwoners krijgen passende begeleiding. We kijken, ook in regionaal verband, of uitbreiding van dit concept mogelijk is.

Onze handhavers en wijkagenten zijn de ogen en oren van én voor de wijk. Zichtbaarheid en aanspreekbaarheid van hen vinden we belangrijk. Het moet voor inwoners makkelijk zijn handhavers aan te spreken, vragen te stellen, zorgen te delen en problemen te melden. We gaan het aantal handhavers uitbreiden. We werken een voorstel uit hoe de zichtbaarheid van onze handhavers in de wijk groter kan worden.

We kunnen als overheid een belangrijke bijdrage leveren aan de veiligheid van de stad en de wijken, samen met de politie en het openbaar ministerie. Gedrag dat niet door de beugel kan of anderen in gevaar brengt, accepteren we niet. Vanuit onze verantwoordelijkheid dragen we bij aan de bestrijding van drugsgerelateerde en ondermijnende criminaliteit. Of gedrag waardoor anderen zich minder veilig voelen in de stad.

De afgelopen periode is de Dordtse aanpak van ondermijning succesvol gebleken. Daarom gaan we door met deze aanpak en met ons Integraal Veiligheidsplan. Ook de mogelijkheid van cameratoezicht en preventief fouilleren kunnen we als sluitstuk van onze aanpak inzetten. We willen ons inzetten om de bevoegdheden van de Boa's te verbreden. Het bestaan van Meld Misdaad Anoniem gaan we meer onder de aandacht brengen van onze inwoners. En ook de bekendheid van WhatsApp-buurtpreventie en de buurtpreventieteams vergroten.

De zorg voor kwetsbare personen, onze jeugd en weerbaarheid van burgers vraagt aandacht. Dit geven we bijvoorbeeld invulling door mensen nog beter te informeren over de gevaren van cybercriminaliteit en babbeltucs en door gerichte inzet van jongerenwerkers.

Leefbare stad

Er zijn plekken in onze stad met veel steen en asfalt en weinig groen. De temperatuur loopt daar op een zonnige dag sneller op dan elders. Dat geeft hittestress. Het maakt plekken onaangenaam om te verblijven en is niet goed voor onze gezondheid. We gaan deze plekken in beeld brengen en onderzoeken de mogelijkheden deze te vergroenen. Bijvoorbeeld het Energieplein en omgeving, waar we dan ook de parkeergarage willen verplaatsen.

Om de hittestress in de stad verder tegen te gaan, omarmen we het idee om voor iedere nieuw geboren Dordtenaar een boom te planten. We werken daar een voorstel voor uit.

Het dumpen van afval blijft een groot probleem. Afval staat vaak naast de containers. Dat zorgt ervoor dat de stoep moeilijk toegankelijk is en zorgt voor stank en ongedierte. We willen daarom dat afval sneller opruimen. Ook het achterlaten van grofvuil op straat of in de sloot is ons een doorn in het oog. We gaan onderzoek doen naar de mogelijkheden om op meer plekken in de stad verzamel punten voor grofvuil in te richten. En om goed gedrag te faciliteren, onderzoeken we de mogelijkheid voor optimalisering van de openingstijden van de milieustraat.

Kinderen moeten met plezier en veilig buiten kunnen spelen. En dat geldt voor alle kinderen, met of zonder beperkingen. We richten onze speeltuinen zo in dat ze toegankelijk zijn en mee ontwikkelen met de jeugd in de buurt.

We onderzoeken de uitbreiding van het aantal watertappunten op ons eiland.

Verbinding met Agenda Dordrecht 2030

Met de programma's uit deze Agenda investeren we in de stad. Om meer inwoners én bezoekers aan onze stad te binden. En dat betekent ook meer klanten voor winkels en horeca. Meer leden voor verenigingen en meer bezoekers aan theater of concerten. Zo kunnen deze voorzieningen in stand blijven. Dat doen we met de *Programmalijn Spoorzone* waar we, naast wonen en werken, ook ruimte voor ontmoeting, cultuur en evenementen maken, in een groene omgeving. Met goed ov en goede parkeervoorzieningen. En met onze inzet in de *Programmalijn Dordwijkzone* dragen we, met nieuwe groene verbindingen, bij aan een gezonde en leefbare stad. Een levendige *Binnenstad* is het visitekaartje voor Dordrecht 2030. Met deze programmalijn werken we ook aan goede openbare ruimte, bereikbaarheid en parkeervoorzieningen. Ruimte voor groen en activiteiten zorgt voor levendigheid.

Digitale data kunnen ons helpen het beheer van de openbare ruimte beter en efficiënter uit te voeren.

Met goede data kunnen we als het ware een digitale kopie maken van onze stad. Daar kunnen we onze wegen, bruggen, ondergrondse leidingen, parkeerplaatsen invoeren. Zo kunnen we beter voorspellen wanneer onderhoud nodig is, kunnen we sneller signaleren dat bijvoorbeeld een lantaarnpaal kapot is en kunnen we op termijn wellicht aan bezoekers aangeven waar wel en geen parkeerplekken meer zijn op een drukke dag. We verkennen welke mogelijkheden er zijn om het beheer van onze openbare ruimte met deze innovaties te verbeteren. Daarbij houden we altijd oog voor ethiek en privacy.

Bereikbaarheid en mobiliteit

Ben je inwoner of kom je naar Dordrecht om hier te werken, winkelen, leren of recreëren? Dan moet je makkelijk van, naar en binnen Dordrecht kunnen reizen. Aan de plannen daarvoor hebben we de afgelopen jaren hard gewerkt. Met betere aansluitingen op de N3 en de A16 voor auto's. En met versterking van het openbaar vervoer via de aanpak van de Spoorzone en de Merwedelingelijn. De plannen liggen klaar en gaan we de komende tijd uitvoeren. Landelijk zijn we met onze acties ter verbetering van de bereikbaarheid goed op de kaart gezet.

De komende periode gaan we hard aan de slag om de mobiliteit en verkeersveiligheid binnen Dordrecht te verbeteren. Het moet vanzelfsprekender worden om binnen de stad te wandelen en te fietsen. Of om deelvervoer, openbaar vervoer en personenvervoer over water te benutten. Onze ambitie op mobiliteit valt daar samen met die op duurzaamheid en kwaliteit van leven. We hebben oog voor veiligheidsrisico's van vervoer van gevaarlijke stoffen en lobbyen bij de rijksoverheid voor veilig vervoer en alternatieven.

We kijken per wijk en gebied wat nodig is. Vanuit alle wijken moet je goed kunnen lopen of fietsen naar stations of het centrum. Er komen meer fietsenstallingen. Met transferia, parkeergelegenheden aan de rand van de stad en tariefdifferentiatie, verlagen we de druk op wegen naar het centrum en de parkeerdruk in de binnenstad. We houden oog voor mensen die op hun auto zijn aangewezen en realiseren betere doorstroming op de ontsluitingswegen. Voor parkeren en parkeertarieven bij plekken met belangrijke maatschappelijke functies, zoals de Sportboulevard, onderzoeken we oplossingen. Door meteen te zorgen voor goede looproutes en vervoer via (pendel)bus of deelfiets vanaf deze parkeervoorzieningen realiseren we onze Binnenstadvisie. Een aantrekkelijk levendig bereikbaar centrum met meer groen en minder 'blik' op straat. Daarbij hoort ook ons plan om de bevoorrading van de binnenstad

zo snel mogelijk emissieloos en efficiënter te maken. Nieuwe bewoners van de binnenstad kiezen voor een omgeving met voorzieningen nabij, daarom krijgen zij één parkeervergunning.

Onze stad moet aantrekkelijk en toegankelijk zijn voor iedereen, ook met kinderwagen, rolstoel of rollator. Te vaak zijn er nu obstakels. We geven hier meer aandacht aan bij het onderhouden en inrichten van de stad. Zo geven we onze gehele stad, en met name de binnenstad, een duurzame kwaliteitsimpuls. Dit werken we uit in programma's en communicatieaanpak om fietsgebruik, ov en deelvervoer te stimuleren.

Levendige stad

Onze stad heeft veel te bieden aan inwoners én bezoekers. Je kunt recreëren in het groen en op het water. Je kunt de historische binnenstad verkennen en een bezoek brengen aan mooie musea. We hebben talloze evenementen in de stad met grote bezoekersaantallen. We hebben een groeiend gevarieerd aanbod van horeca en winkels met Dordts karakter. Onze stad leeft!

Als het gaat om het cultuuraanbod, hebben we in de stad al mooie gebouwen en locaties waar we zoveel mogelijk mensen van willen laten genieten. Vele instellingen merken nu nog de naweeën van corona. De bezoekersaantallen zijn nog niet op het niveau van voor corona. Dit is overigens een landelijk beeld waarvan de oorzaken nog niet helder zijn en ook niet of dit van tijdelijke aard is. De komende tijd werken we onder andere in samenwerking met het Cultureel Platform aan een toekomstbestendig beleidsplan voor cultuur en een integraal huisvestingsplan. Dat laatste zullen we dit jaar nog aanbieden aan de gemeenteraad.

We stimuleren ondernemerschap en onderlinge samenwerking om te kijken of en hoe vernieuwende programmering nieuwe bezoekers kan aanspreken. Daar kunnen wij als gemeente bij helpen en faciliteren. Ook hierin heeft het Cultureel Platform Dordrecht een rol. Niet alleen voor de professionele instellingen, maar ook voor de amateurkunst. We zien graag dat het platform de amateurkunstverenigingen ondersteunt en verbindt aan de grote podia en instellingen.

Bij de uitvoering van de Binnenstadvisie geven we aandacht aan een gezellige levendige binnenstad. Horeca en nachtleven waar het kan in goede balans met wonen in de stad.

Dordrecht is een toonaangevende evenementenstad en dat willen we zo houden. We zorgen dat onze evenementen ook in de toekomst, met de verdichting van onze stad, voldoende ruimte houden. We actualiseren ons evenementenbeleid. Daarbij kijken we of en hoe we onze stad met nieuwe thema's vanuit de eigenheid van Dordrecht kunnen uitlichten. Organisatoren zullen we uitdagen om meer en beter met elkaar samen te werken. Op dat vlak hebben we met het concept van De Dordtse Feesten al een mooie beweging zien ontstaan.

Naast culturele evenementen dragen ook topsportevenementen bij aan de bekendheid en aantrekkelijkheid van onze stad. En ze inspireren inwoners zelf ook te sporten. Ook in de komende jaren zetten we ons in om internationale sporttoernooien, waaronder shorttrack, naar onze stad te halen en onze mooie Sportboulevard daarbij in te zetten.

Onze actiepunten:

- We investeren in de wijkveiligheid en de leefbaarheid in de directe woon- en leefomgeving.
- We willen het aantal handhavers uitbreiden en vergroten de zichtbaarheid en aanspreekbaarheid.
- We zetten onze intensieve samenwerking met partners als Sociale Dienst, GGZ en politie voort.
- We intensiveren waar nodig onze plannen om afval op straat tegen te gaan.
- We kijken welke versteende plekken we kunnen vergroenen om hittestress te verlagen.
- We zorgen voor speeltuinen die voor alle kinderen toegankelijk zijn.
- Om de stad groener te maken, kijken we naar de mogelijkheden om voor nieuw geboren Dordtenaren bomen te planten.
- Voor parkeren en parkeertarieven bij plekken met belangrijke maatschappelijke functies, zoals de Sportboulevard, onderzoeken we oplossingen.
- Met transferia, parkeergelegenheden aan de rand van de stad en tariefdifferentiatie, verlagen we de druk op wegen in het centrum en de parkeerdruk in de binnenstad.
- We actualiseren ons cultuur- en evenementenbeleid en gaan door met het organiseren van culturele en sportevenementen voor onze stad.
- We hebben aandacht voor een gezellige levendige binnenstad. Horeca en nachtleven waar het kan, in goede balans met wonen in de stad.

Betrouwbaar en duidelijk

Samen met onze inwoners, onze bedrijven, onze instellingen én onze raad bouwen wij aan deze stad. Die samenwerking vraagt om vertrouwen in en van onze inwoners. Meer vertrouwen in de gemeente begint met een bestuur dat betrouwbaar is, behoorlijk handelt en altijd denkt vanuit het belang van de stad, haar inwoners en bedrijven. Met beleid en uitvoering waarin het perspectief van de burger centraal staat. Zo stelt de Nationale Ombudsman het in zijn Jaarverslag 2021. Wij onderschrijven dat volledig.

Als we plannen maken voor de stad, leggen we goed uit hoe we deze plannen samen verder kunnen brengen. Soms is het informeren van direct omwonenden voldoende. Het kan ook passender zijn om gelegenheid te geven aan betrokkenen om een advies uit te brengen over het plan. Of door te vragen aan mensen om hun ideeën, wensen, meningen en voorkeuren naar voren te brengen. En, als vierde mogelijkheid, het in gezamenlijk overleg ontwikkelen van een plan. Als de participatietrajecten zijn doorlopen, weegt de raad de belangen af en neemt een besluit. We zorgen dat we experts in huis hebben die deze participatietrajecten uitstekend kunnen begeleiden. In onze raadsvoorstellen en raadsinformatiebrieven geven we duidelijk aan hoe participatie moet gaan verlopen en is verlopen.

Onze betrouwbaarheid tonen we door voorspelbaar te zijn. Door onze rol goed te pakken, door de raad als volksvertegenwoordigend en controlerend orgaan in positie te brengen, door koersvast te blijven en te werken aan wat we beloven. Door daarin geen verkeerde verwachtingen te wekken en geen zaken toe te zeggen die we niet kunnen waarmaken. We laten ons als bestuur zien in de stad en in de wijk en verkleinen de afstand tussen de inwoners en het bestuur. Inwoners met goede ideeën moeten zich welkom voelen om te spreken over initiatieven om vervolgens samen te kijken of en hoe we die verder kunnen brengen.

We communiceren open en helder, in begrijpelijke taal. Ook voor laaggeletterden moeten onze brieven leesbaar zijn. Onze digitale informatie is duidelijk en goed vindbaar. Met een organisatie die bereikbaar is en helpt als dat nodig is. We sturen mensen, bedrijven en instellingen niet van het kastje naar de muur. Hoger beroepszaken worden altijd voorgelegd aan de betrokken wethouder.

De opkomst bij de verkiezingen was laag. Herstel van vertrouwen in overheid is een verantwoordelijkheid van college en raad samen. We willen de negatieve trend keren en streven naar fors hogere opkomst. We gaan daarom in gesprek met onze inwoners. Die gesprekken worden soms rechtstreeks gevoerd, maar het kan ook met partijen in onze stad die veel contact hebben met onze inwoners. Dat zijn bijvoorbeeld de wijkteams, het buurtwerk, de verenigingen of winkeliers. Zij kennen de wijk en de inwoners goed, ze weten wat er leeft in de wijk en wat de inwoners bezighoudt. Dit helpt ons bij het betrekken van de inwoners die dit willen bij wat er in hun straat, hun wijk en hun stad aan ontwikkelingen gaande is. En daarmee tonen wij vertrouwen in onze inwoners.

Strategisch samenwerken

Voor onze agenda is strategisch samenwerken van groot belang. Vraagstukken stoppen niet bij de grenzen van ons eiland en we hebben anderen nodig om onze uitdagingen en kansen goed op te pakken. Voor woningbouw en ruimtelijke ontwikkeling werken we samen in de Drechtsteden en met de provincie en het Rijk. Voor een onderwerp als de groenblauwe stad werken wij internationaal samen. Bij bijvoorbeeld onze ambities om de stad beter bereikbaar te maken, is de samenwerking rondom de Oude Lijn tussen Dordrecht en Leiden belangrijk. Daarvoor hebben we een agenda met de gemeenten tussen Leiden en Dordrecht. Bij een onderwerp als het sociaal domein voeren we vanuit de Vereniging van Nederlandse Gemeenten een stevige lobby richting het Rijk. Voor onze plannen op wonen, mobiliteit, toerisme en economie is Rotterdam een belangrijke samenwerkingspartner.

We zetten daarom door op onze samenwerking en lobby-inzet. We gaan een strategische samenwerkings- en lobby agenda opstellen en uitvoeren, die we specifiek richten op de vijf focuspunten van dit akkoord, verbonden aan de Agenda 2030. Zo zorgen we dat we voor elk van onze ambities aan de goede tafels zitten met de goede partners, de goede informatie wisselen en kunnen inspelen op subsidiemogelijkheden.

Als 100.000+ gemeente voelen we de verantwoordelijkheid van de centrumfunctie in onze regio. In de landelijke lobby staan we als krachtige stad in een regio met bijna 300.000 inwoners sterk.

Daarom blijven we als verbindende schakel deelnemen in regionale en landelijke netwerken en belangenorganisaties. We zetten ons in voor regionale samenwerking, ook door taken voor de andere gemeenten in de regio uit te voeren, zoals de bedrijfsvoering en de dienstverlening (burgerzaken). Door als Dordrecht daarin meer zelf aan het stuur te zitten, ontstaat ruimte om meer te innoveren en meer te verbeteren in producten en diensten. Zo bouwen we samen sterkere organisaties, ieder vanuit zijn eigen ambities en mogelijkheden. Wij willen goed gebruik maken van de mogelijkheden die digitalisering biedt. Ook willen we onze data veilig gebruiken. Daar passen we het komende jaar onze ICT- en dataorganisatie op aan. Van deze ontwikkelingen kunnen de andere partijen in de regio weer profiteren.

We continueren onze inzet op onze vijf stedenbanden: Bamenda (in Kameroen), Dordrecht (in Zuid-Afrika), Varna (in Bulgarije), Hastings (in Engeland) en Recklinghausen (in Duitsland).

Onze financiële strategie

We bevinden ons op dit moment in een bijzonder onzekere tijd. De oorlog in Oekraïne, de fors stijgende energie-, materiaal- en voedselprijzen en de onzekerheden of corona in de winter toch weer een rol van betekenis gaat spelen, betekenen ook financieel veel onzekerheden. Het regeerakkoord vanuit het Rijk, dat inmiddels weer op onderdelen zal worden aangepast, geeft gemeenten ook nog weinig financiële zekerheden, zeker voor de periode vanaf 2026.

Wanneer het Rijk, als belangrijkste geldverstrekker, gemeenten steeds meer incidenteel middelen ter beschikking stelt, dwingt ons dat als lokale overheid om ook steeds meer binnen een bestuursperiode de financiële focus te leggen op het instrument van incidentele financiering. Dat kan gelukkig ook, omdat we als Dordrecht nog steeds een zeer goede reservepositie hebben. Dit neemt niet weg dat we in Dordrecht blijven kijken naar de langere termijn. De programma's onder Agenda Dordt 2030 hebben financieel de ambitie om op termijn voor hogere inkomsten dan wel lagere kosten voor de gemeente te zorgen.

Ook de komende bestuursperiode willen we zorgvuldig omgaan met het belastinggeld van de inwoners. We staan voor een ten opzichte van andere gemeenten bescheiden en in relatie tot onze voorzieningen en financiële uitdagingen, reëel gemeentelijk lastenniveau. We blijven ons inzetten voor een sluitende meerjarenbegroting, voor in ieder geval de periode 2023-2025.

We willen aan de bestaande norm voor de weerstandsratio van minimaal 1 blijven vasthouden.

Het missen van het jaarlijkse Stedin dividend, het zijn van een nadeelgemeente in de herijking van het gemeentefonds van het Rijk en de sterk oplopende inflatie, zijn ontwikkelingen die sterk drukken op de meerjarenbegroting. Dat stelt ons voor uitdagingen in de structurele exploitatie. Daar tegenover staan ook kansen, zoals een stijgende Algemene Uitkering vanuit het Rijk en OZB-inkomsten als gevolg van meer woningen, bedrijven en inwoners. Wanneer deze groei-ambities op termijn inderdaad leiden tot een meer robuuste meerjarenbegroting, kunnen we ook gaan sparen voor een structurele financiële inbedding in de begroting van gerealiseerde voorzieningen in de stad.

We maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande en nieuwe externe middelen (fondsen vanuit Europa, het Rijk, provincie en andere partners), waarbij gemeentelijke middelen worden ingezet als cofinanciering, vliegwielen en soms voorfinanciering.

Tegelijk is niet alles voorspelbaar en al voor 4 jaar in 'beton te gieten'. Daarom willen we meer met reserveringen voor de komende bestuursperiode werken, en minder met beleidswensen direct in de exploitatiebegroting. Dat geeft ook de gemeenteraad een extra grote en expliciete rol in de afwegingen die bij Begrotingen en Kadernota's zullen worden voorgelegd.

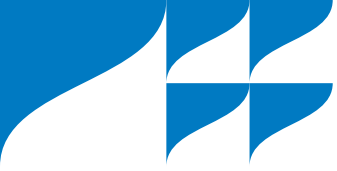
Agenda Dordt 2030

De programma's en reserveringen binnen Agenda Dordt 2030 blijven onze ondersteuning houden, en monitoren we via de verschillende business cases op de gewenste (structurele) effecten.

Het programma Dordwijkzone is gericht op een versterking van een gezonde en leefbare stad door onder andere te investeren in groenvoorzieningen, ecologische verbindingen, en biodiversiteit. Ook het programma Groen-Blauw levert aan die doelstellingen een belangrijke bijdrage. Om de continuïteit van dit programma ook de komende bestuursperiode zeker te stellen, en daarmee ook de goede kansen op het aantrekken van extra middelen uit Europa, verlagen we de reservering voor de Dordwijkzone met € 4 miljoen ten gunste van het programma Groen-Blauw.

Investerings in de stad

Naast de grote en lange termijn programma's van Agenda Dordt 2030 vinden we het belangrijk op een aantal onderwerpen in deze bestuursperiode een extra stap te zetten. Denk bijvoorbeeld aan het versnellen van de energietransitie, het verruimen van het minimabeleid, het vermeerderen van het aantal handhavers op straat, het beschikbaar stellen van extra middelen voor de sport, extra middelen om meer kinderen te laten sporten en de realisatie van een stadsstrand. Ook is er een aantal onderwerpen die we deze bestuursperiode willen voortzetten. Voorbeelden hiervan zijn het duurzaam onderhoud van bomen, het continueren van de Dordtpas en het blijven inzetten op de succesvolle MKB-aanpak. Daarnaast realiseren we een slimme mobiliteitsregeling voor kwetsbare doelgroepen en willen we financieel voorzien in de ambities voor het nieuwe Integraal Veiligheidsplan.

De mogelijkheden tot het herfinancieren van uitstaande leningen tegen lagere rentepercentages zijn inmiddels uitgeput. Dit maakt dat het restant van de reserve dividend compensatie niet meer past bij het oorspronkelijke doel. Het restant van deze reserve willen we laten vrijvallen in de algemene reserve, waarna we de ruimte in de weerstandsratio willen inzetten om bovenstaande onderwerpen te financieren. We denken aan een investeringsbedrag van ongeveer € 30 miljoen voor de komende bestuursperiode. Dit werken we uit in de Begroting 2023.

Heffingen en belastingen

Parkeertarieven Binnenstad:

Wij zetten ons de komende periode in voor een reële prijs waartegen bezoekers en inwoners hun auto kunnen parkeren in en rond de binnenstad. Wij houden er oog voor dat tarieven niet uit de pas lopen ten opzichte van vergelijkbare steden. Het uitgangspunt blijft dat parkeren in gemeentelijke parkeergarages financieel aantrekkelijker is dan parkeren op straat.

Biesboschcentrum en omgeving:

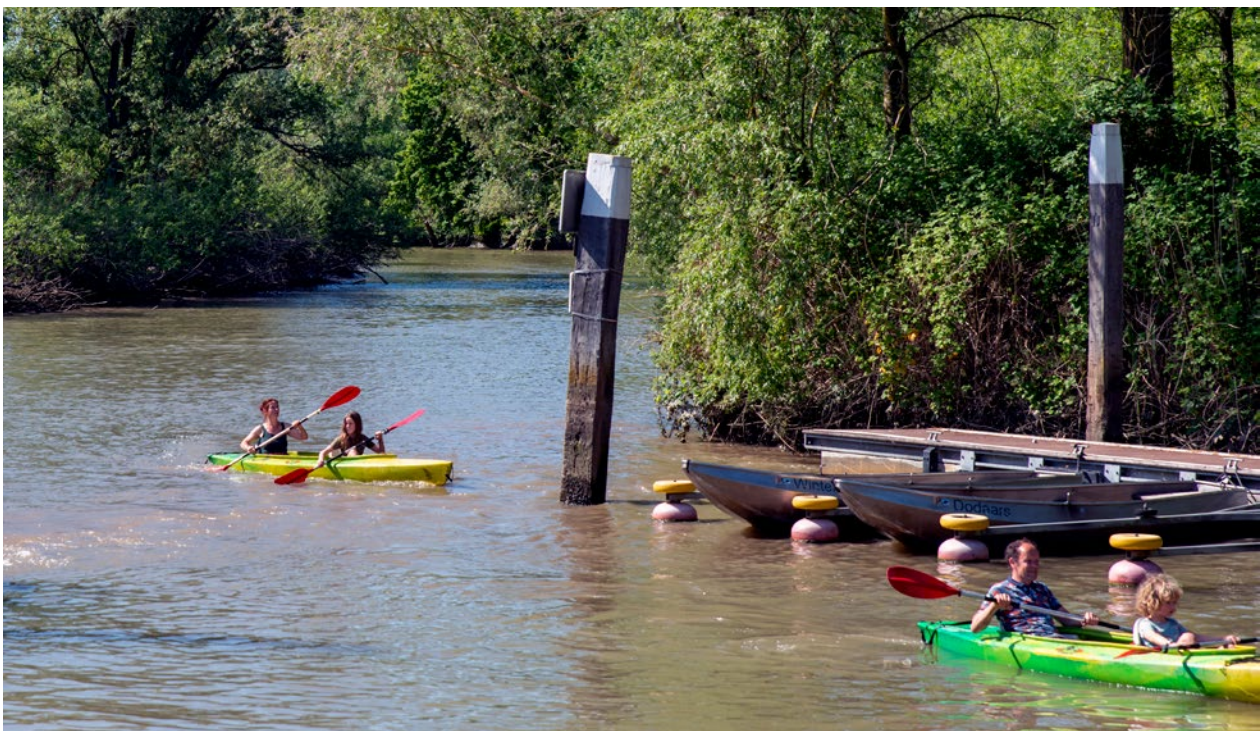
Het Biesboschcentrum verdient een kwaliteitsimpuls. Nieuw toegevoegde activiteiten zoals bijvoorbeeld het Klimbos versterken het profiel van het gebied. Tegenover deze structurele kwaliteitsimpuls vinden wij een tegemoetkoming van bezoekers aan het gebied, zoals parkeerders, passend. Deze tegemoetkoming komt volledig ten goede aan het gebied.

Hondenbelasting:

Het tarief van de hondenbelasting brengen wij voor deze bestuursperiode terug naar nul. Dat betekent dat hondenbezitters de komende jaren geen aanslag voor de hondenbelasting ontvangen. De voorzieningen voor honden houden we in stand.

Toltarieven Kiltunnel:

De toltarieven voor de Kiltunnel zijn al jarenlang gelijk gebleven, en niet mee gestegen met de inflatie. Tegelijk hebben de drie eigenaren de afgelopen jaren miljoenen geïnvesteerd in de renovatie van de tunnel, die inmiddels is afgerond. Onze ambitie is om de toltarieven gelijk te houden en een deel van het exploitatieresultaat van de GR Kiltunnel te benutten om de verrichte investeringen door de eigenaren terug te gaan betalen. Hierover treden wij in overleg met de andere eigenaren van de GR Kiltunnel.

Mei 2022

Vormgeving: Rocketboys

Fotografie: Rob van der Pas. Daniëlle Vliegthart (voorpagina), Anke Bot (pag. 8),
Christiaan Valk (pag. 19), Frank van Hilten (pag. 20), Ger Heijmans (pag. 22),
gemeente Dordrecht (pag. 11).

